

Lyčių lygybės mokymo strategijų ir praktikos Europos Sajungoje apžvalga

**Nustatytų faktų
santrauka**

Šiame leidinyje apibendrinami dvejus metus vykdyto tyrimo „Lyčių lygybės mokymas Europos Sąjungoje: apžvalga, tyrimas ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas (2012–2013)“ (angl. *Gender training in the European Union: Mapping, research and stakeholders' engagement*) nustatyti faktai. Jame aptartos lyčių lygybės mokymo Europos Sąjungoje strategijos ir praktika. Šį tyrimą Europos lyčių lygybės instituto užsakymu atliko bendrovė ICF GHK. Ataskaitą parengė Katerina Mantouvalou, Aleksandra Duda ir Pat Irving.

Nei Europos lyčių lygybės institutas, nei jo vardu veikiantys asmenys neatsako už šiame leidinyje pateiktos informacijos turinį.

Šio leidinio rengimą koordinavo Europos lyčių lygybės instituto Lyčių aspekto integravimo darbo grupė.

ISBN 978-92-9218-208-3

doi: 10.2839/61133

© Europos lyčių lygybės institutas, 2013

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

Printed in Italy

Pratarmė

Europos lyčių lygybės institutas (toliau – Institutas) yra nepriklausoma Europos agentūra¹, kurios užduotis – prisidėti prie lyčių lygybės skatinimo ir ją stiprinti teikiant paramą ES institucijoms ir valstybėms narėms. Įsteigus Institutą sustiprinti instituciniai lyčių lygybės skatinimo Europos Sąjungoje pagrindai ir tapo lengviau dalytis patirtimi, stiprinti dialogą lyčių lygybės klausimais, rinkti ir analizuoti lyčių klausimams svarbius duomenis, rengti metodines priemones, padedančias integruoti lyčių aspektą į visas politikos sritis, ir ugdyti ES piliečių sąmoningumą. Padėti stiprinti gebėjimus yra viena svarbiausių Instituto užduočių, neatsiejama nuo sistemingos jo paramos lyčių aspekto integravimui. Institutas siekia stiprinti gebėjimus dalydamasis lyčių aspekto integravimui svarbiomis žiniomis, įgūdžiais ir patirtimi. Vienas jo veiklos prioritetų yra lyčių lygybės mokymas, kuris gali būti labai veiksminga priemonė, padedanti gilinti žinias ir gerinti įgūdžius, pažaboti stereotipinę mąstyseną, keisti sustabarėjusias vertybes ir siekti tvarių plataus masto permainų.

Vykdydamas savo užduotį remti ir tobulinti lyčių aspekto integravimo metodus, priemones ir gerą patirtį Institutas 2011 m. pradėjo tyrimą „Lyčių lygybės mokymas Europos Sąjungoje: apžvalga, tyrimas ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas (2012–2013)“. Lyčių lygybės mokymas yra šviečiamoji priemonė, padedanti ugdyti politikos formuotojų ir kitų ES bei valstybių narių veikėjų sąmoningumą lyčių lygybės klausimais, ugdyti jų kompetenciją lyčių lygybės klausimais ir padėti jiems savo darbe visais lygmenimis siekti lyčių lygybės tikslų. Todėl šio tyrimo tikslas buvo remti ir skatinti lyčių lygybės kompetencijos ugdymą, kad lyčių aspektas būtų sėkmingiau integruojamas visoje ES.

Šiame leidinyje pateikiami svarbiausi bendrovės ICF GHK atliekamo tyrimo pirmaisiais metais nustatyti faktai. Jame apžvelgiamos lyčių lygybės mokymo strategijos ir praktika Europos Sąjungoje ir Kroatijoje ir pateikiamos svarbiausios išvados bei rekomendacijos. Dalydamasis lyčių lygybės mokymo žiniomis, priemonėmis ir patirtimi Institutas siekia remti veiksmingą lyčių lygybės politiką, lyčių aspekto integravimo strategijas ir didinti teigiamą jų įtaką ES socialinei raidai.

Virginija Langbakk

Direktorė

Europos lyčių lygybės institutas

¹ Europos lyčių lygybės institutas yra Europos Sąjungos agentūra, įsteigta 2006 m. gruodžio mėn. (Reglamentu (EB) Nr. 1922/2006). Administracinį savarankiškumą Institutas įgijo 2010 m. birželio mėn.

Įvadas

Lyčių lygybės mokymo Europos Sąjungoje ir Kroatijoje apžvalga

Pirmaisiais lyčių lygybės mokymo Europos Sąjungoje tyrimo metais daugiausia dėmesio skirta lyčių lygybės mokymo veiklai, priemonėms ir lyčių lygybės mokymo srityje 27 ES valstybėse narėse ir Kroatijoje dirbantiems dėstytojams. Atliekant tyrimą nustatyta 27 ES valstybių narių ir Kroatijos lyčių lygybės mokymo geroji patirtis ir pradėta diskusija apie lyčių lygybės mokymo Europos Sąjungoje kokybės standartus.

Pagrindinis šio tyrimo tikslas – padėti visoje ES dariau ir veiksmingiau vykdyti lyčių lygybės politiką ir iniciatyvas.

Pirmaisiais tyrimo metais jame dalyvavę tyrėjai stengėsi atsakyti į šiuos klausimus:

- Kiek lyčių lygybės mokymas yra strateginis prioritetas siekiant sėkmingai integruoti lyčių aspektą Europoje?
- Kokia yra Europos Sąjungos ir tarptautinė lyčių lygybės mokymo praktika?
- Kokių lyčių lygybės mokymo gerosios patirties pavyzdžių galima rasti Europos Sąjungoje?
- Ar yra duomenų, patvirtinančių lyčių lygybės mokymo projektų veiksmingumą?
- Kas yra svarbiausi lyčių lygybės mokymo dalyviai ir kokiais ištekliais jie gali naudotis?
- Kokie yra didžiausi lyčių lygybės mokymo trūkumai Europos Sąjungoje?
- Kaip dalijamasis žiniomis ir patirtimi Europos mastu padėtų veiksmingiau ir tinkamiau mokyti lyčių lygybės atskirose ES valstybėse narėse?
- Ar reikia nustatyti lyčių lygybės mokymo standartus ir kokybės principus?

Metodiškai tyrimui pasirinktos trys pagrindinės kryptys: lyčių lygybės mokymo tarptautinėse ir Europos organizacijose tyrimo, padėties valstybėse tyrimo,

atlikto visose ES valstybėse narėse ir Kroatijoje, ir konkrečių pavyzdžių tyrimo daugiausia dėmesio skiriant praktikai, kuri laikoma perspektyvia.

Tyrimo grupė kalbėjosi su labai įvairiais lyčių lygybės mokymo srities veikėjais: mokymo paslaugas teikiančiomis įstaigomis ir lyčių lygybės dėstytojais, šias paslaugas užsakančiomis institucijomis ir organizacijomis, lyčių politikos mokymo sritį tiriančiomis mokslo institucijomis ir tyrėjais, kitais susijusių sričių specialistais ir lyčių lygybės besimokančiais asmenimis. Buvo tiriama labai įvairių rūšių lyčių lygybės mokymo veikla, be kita ko, bendro pobūdžio sąmoningumo ugdymo priemonės, specialūs mokymo kursai ir praktiniai seminarai, dėstytojų tinklai, internetiniai išteklių fondai, diskusijų tinklai ir specialistų bendruomenių veikla.

Tyrėjai rinko ir nagrinėjo įvairius lyčių lygybės mokymo išteklius, pavyzdžiui, mokomąją medžiagą, lyčių lygybės dėstytojams arba lyčių lygybės mokymo paslaugas užsakančioms institucijoms skirtas gaires, vertinimo ataskaitas.

Įgyvendinant šį projektą tiriamos lyčių lygybės mokymo iniciatyvos 27 ES valstybėse narėse ir Kroatijoje, taip pat visos ES ir tarptautinių lygmenimis. Tyrimo apžvalginiam etape taip pat apžvelgti tarptautinių organizacijų lyčių lygybės mokymo ištekliai ir iniciatyvos. Tyrimas apima laikotarpį nuo 2005 m. iki šių dienų, tačiau pateikiama ir ankstesnės informacijos, kuri laikyta svarbia.

Šiame leidinyje glaustai apibendrinami lyčių lygybės mokymo Europos Sąjungoje ir Kroatijoje apžvalginėje ataskaitoje nustatyti faktai.

Kodėl svarbu mokyti integruoti lyčių aspektą

Lyčių aspekto integravimas pripažįstamas svarbia strategija, siekiant vyrų ir moterų lygybės. Europos Sąjunga ir kai kurios jos valstybės narės jau parodė tvirtą politinį ryžtą integruoti lyčių aspektą į visas sritis.

Lyčių aspekto integravimas nėra savitiksliis dalykas. Tai politinis principas, pagal kurį lyčių aspektai diegiami į politinius sprendimus, teisine sistemas, vykdomą veiklą ir programas. Jį galima apibrėžti taip:

„tai politikos procesų (re)organizavimas, tobulinimas, plėtra ir vertinimas siekiant diegti lyčių politikai palankų požiūrį visose politikos srityse, visais lygmenimis ir visuose etapuose, kad juo vadovautųsi įprasti politinio proceso dalyviai“².

Pagal šį principą visuose politinių procesų etapuose (rengiant strategijas ir planus, rengiant, įgyvendinant ir vertinant darbo programas, tobulinant ir pertvarkant institucines struktūras bei procesus) privaloma atsižvelgti į lyčių lygybės aspektus.

Norint sėkmingai integruoti lyčių aspektą reikia konkrečiais veiksmais siekti užpildyti žinių ir patirties spragas ir stiprinti viešojo administravimo bei valdžios institucijų darbuotojų gebėjimus. Politikos formuotojai turi gebėti atpažinti ir spręsti lyčių lygybei svarbius klausimus savo kasdiniame darbe. Neišmanant lyčių lygybės klausimų, neįmanoma diegti lyčių aspekto į politiką ir programas. Todėl lyčių lygybės mokymas pasitelkiamas kaip šviečiamoji priemonė, padedanti politikos formuotojams integruoti lyčių aspektą į visas politikos sritis ir programas. Lyčių lygybės mokymu siekiama užtikrinti, kad svarbiausi politinio proceso dalyviai suprastų lyčių lygybės problemas, gilinant jų lyčių lygybės žinias ir padedant jiems savo darbe visais lygmenimis skatinti siekti lyčių lygybės tikslų. Norint sėkmingai integruoti lyčių aspektą, būtina turėti lyčių lygybės mokymo išteklių ir gerosios patirties ir dalytis patirtimi ir žiniomis.

Kas yra lyčių lygybės mokymas? Lyčių lygybės mokymas yra šviečiamoji priemonė, kuria siekiama padėti politikos formuotojams integruoti lyčių aspektą į visas politikos sritis ir programas.

Kas yra svarbiausi lyčių lygybės mokymo proceso dalyviai? Svarbiausi lyčių lygybės mokymo proceso dalyviai yra lyčių lygybės dėstytojai, politikos formuotojai ir tyrėjai.

Kokie yra lyčių lygybės mokymo ištekliai?

Tai, be kita ko, mokomoji medžiaga, lyčių lygybės dėstytojams arba lyčių lygybės mokymo paslaugas užsakančioms institucijoms skirtos gairės, taip pat vertinimų ataskaitos.

Pastaruoju metu vis aiškiau suvokiama, kad lyčių lygybės mokymas yra vertinga priemonė, padedanti sėkmingai integruoti lyčių aspektą. Toliau aprašyta, kaip valstybės narės ėmėsi iniciatyvos stiprinti viešojo administravimo ir valdžios institucijų darbuotojų gebėjimus šioje srityje; pavyzdžiui, Švedijos Europos socialinio fondo (ESF) taryba 2009 m. pradėjo iniciatyvą *ESF Jämt*, kuria siekia padėti labiau integruoti lyčių aspektą į ESF veiklą. Toliau ji aprašyta šiek tiek išsamiau.

ESF Jämt (Švedija)

Švedijos Europos socialinio fondo (ESF) taryba, siekdama užpildyti lyčių aspektui integruoti į ESF finansuojamus projektus reikalingų žinių spragas, 2009 m. pradėjo trejų metų projektą. Pagrindinis iniciatyvos *ESF Jämt* tikslas yra teikti paramą regioniniu lygmeniu: konsultuoti, mokyti ESF lėšomis finansuojamų ir būsimų projektų dalyvius ir stebėti jų veiklą, – kad lyčių aspektas būtų kuo geriau integruojamas į šiuos projektus. Iniciatyvą *ESF Jämt* šiuo metu remia aštuoni projekto rėmėjai, dirbantys regioniniu lygmeniu, ir nacionalinio lygmens koordinatoarius. Sudaryta ir projekto koordinavimo grupė, kurią sudaro lyčių klausimų ekspertai, pirminkas ir nacionalinio lygmens koordinatoarius. Šios grupės nariai priima strateginius iniciatyvos įgyvendinimo sprendimus.

² *Europos Taryba (1998 m.)*, Gender mainstreaming: conceptual framework, methodology and presentation of good practices, Final Report of Activities of the Group of Specialists on Mainstreaming (*Lyčių aspekto integravimas: koncepcija, metodika ir gerosios patirties pavyzdžių pateikimas. Lyčių aspekto integravimo specialistų grupės veiklos galutinė ataskaita*), EG-S-MS (98) 2, Strasbūras, p. 13.

Svarbiausi nustatyti faktai

Tik nedaugelyje ES valstybių narių lyčių lygybės mokymas yra strateginis prioritetas siekiant sėkmingai integruoti lyčių aspektą

Dauguma valstybių narių prisiėmusios politinį įsipareigojimą integruoti lyčių aspektą. Kaip viena prioritetinių sričių, bent jau teoriškai, tai nurodyta šešiolikos valstybių narių dabartinėse nacionalinėse lygybės strategijose arba veiksmų planuose³. Daugelyje šių dokumentų nurodyta, kad lyčių lygybės mokymas nacionalinės valdžios, regioninės valdžios ir vietos valdžios (savivaldos) lygmenimis yra vienas prioritetinių veiksmų siekiant sėkmingai integruoti lyčių aspektą. Kaip pažymima tolesniame teksto interpe, kai kuriais atvejais planuose, kuriais siekiama lyčių lygybės tikslo, taip pat nurodomi konkretūs veiksmai kuriais reikia stiprinti atitinkamus viešojo administravimo įstaigų darbuotojų gebėjimus. Šiais atvejais ryžtingiau integruoti lyčių aspektą padeda aiškus pripažinimas, kad šiam tikslui pasiekti reikia ugdyti darbuotojų kompetenciją.

Mokymas integruoti lyčių aspektą ir aktyvesnis informavimas lyčių lygybės klausimais yra viena svarbiausių **Suomijos lyčių lygybės veiksmų plano** dalių. Integruoti lyčių aspektą privaloma mokyti visų ministerijų vadovus ir darbuotojus.

Graikijos lyčių lygybės strategijoje nustatyti lyčių lygybės užtikrinimo ir lyčių aspekto integravimo veiksmai, o atitinkamų gebėjimų stiprinimas yra valstybės tarnautojų ir viešojo administravimo pareigūnų prioritetas. Lyčių lygybės generalinis sekretoriatas, atsižvelgdamas į valstybės tarnautojų ir pareigūnų poreikius, pagal daugelį iš dvidešimties nacionalinėje programoje nustatytų projektų vykdo jų mokymo ir sąmoningumo ugdymo veiklą.

Portugalijos lyčių lygybės veiksmų plane raginama visuotinai integruoti lyčių aspektą ir mokyti valdžios pareigūnus lyčių aspekto integravimo bei lygybės principų.

Švedijos lyčių lygybės strategijoje patvirtintas politinis įsipareigojimas integruoti lyčių aspektą į vyriausybės institucijų darbą. Ministerijos turi parengti veiksmų planus, pagal kuriuos lyčių aspektas būtų integruojamas į jų kompetencijos sritį. Vietos ir regioninės valdžios institucijos taip pat prisiėmusios politinį įsipareigojimą integruoti lyčių aspektą, rengia šios srities mokymus ir imasi reikiamų priemonių.

Lyčių lygybės mokymą visų grandžių viešojo administravimo darbuotojams stengiamasi organizuoti ypač tuomet, kai lyčių aspekto integravimas privalomas pagal įstatymus. Kai kuriose valstybėse, pavyzdžiui, Vokietijoje ir Ispanijoje, viešojo sektoriaus darbuotojus privaloma mokyti lyčių lygybės.

Lyčių aspekto integravimas **Vokietijoje** yra vienas pagrindinių principų, įtvirtintų bendrosiose federalinių ministerijų darbo tvarkos taisyklėse. Be to, pagal federalinį lygių galimybių įstatymą visi ministerijos arba padalinio darbuotojai ir ypač vadovai atsako už lyčių aspekto integravimą ir privalo mokyti tinkamai atlikti šią užduotį.

Pagal 2007 m. **Ispanijos** įstatymą dėl visiškos moterų ir vyrų lygybės, rengiant egzaminus į valstybės tarnybą privaloma patikrinti visų kandidatų žinias apie moterų ir vyrų lygybės principą (įstatymo 61 straipsnio 1 dalis). Tame pačiame įstatymo straipsnyje nustatyta, kad visos viešojo administravimo įstaigos privalo mokyti laikytis vienodo požiūrio, suteikti lygias galimybes moterims ir vyrams ir užkirsti kelią smurtui lyties pagrindu (61 straipsnio 2 dalis). Šiame įstatyme taip pat yra konkrečios nuostatos, įpareigojančios lyčių lygybės temą įtraukti į visus egzaminus, kuriuos laiko kandidatai į pareigas Ispanijos teismų sistemoje, arba asmenys, siekiantys paaukštinimo šioje tarnyboje.

³ *Detaillierte Informationen bieten der vollständige Bericht und die Länder-Informationsblättern, abrufbar unter: <http://eige.europa.eu/>*

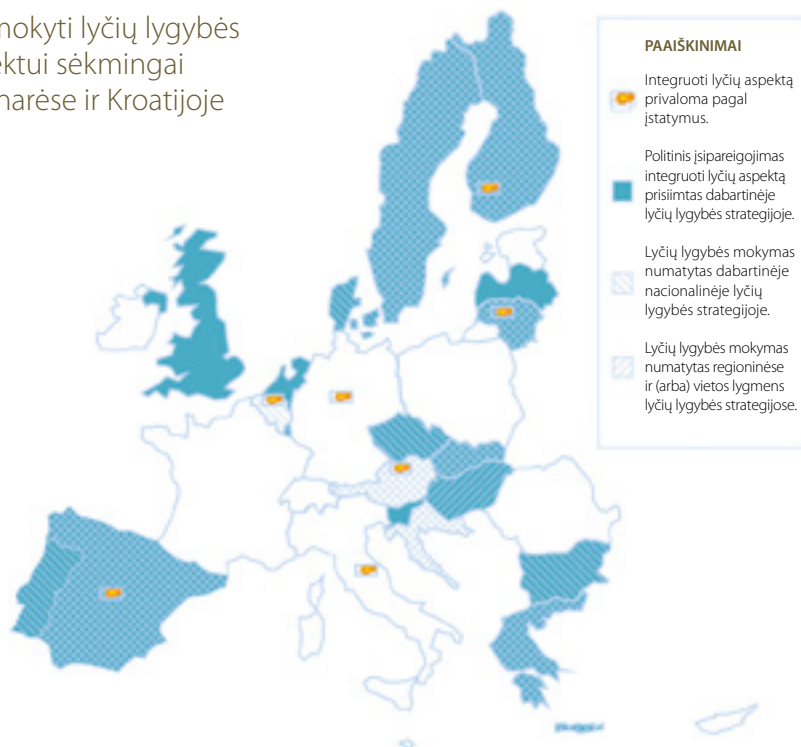
Daugumos valstybių narių politikoje ir praktikoje lyčių aspekto integravimui skiriama per mažai dėmesio

Vis dėlto net nustačius mokymo poreikį dažnai nesiimama konkrečių veiksmų ir priemonių. Atrodo, kad daugumai valstybių narių, nepaisant jų politinio įsipareigojimo integruoti lyčių aspektą, lyčių lygybės kompetencijos ugdymas iš tiesų yra menkas prioritetas ir šioje srityje nesiimama ryžtingos politikos. Daugumos valstybių valdžios pareigūnai beveik nesidomi lyčių lygybės mokymu ir jo nereikalauja. Nustatyta, kad kai kada nenorima pripažinti, jog lyčių lygybės mokymas yra reikalingas, o nepakankamos lyčių lygybės kai kuriose politikos srityse problema nėra deramai įvertinama ar net bandoma paneigti,

kad ji yra. Net tada, kai tokia mokymo veikla vykdoma, viešojo sektoriaus darbuotojams paprastai trūksta motyvacijos joje dalyvauti, todėl ir lyčių lygybės žinių spragos dažnai išlieka.

Lyčių lygybės mokymo veiklos aprėptį, programas ir dalyvių skaičių Europos Sąjungoje įvertinti nelengva, nes duomenys nėra sistemingai renkami nė vienu valdymo lygmeniu. Tačiau iš vertinimų, atliktų remiantis respondentų pateikta arba iš dokumentinių šaltinių surinkta informacija, galima spręsti, kad mokymo programose dalyvaujama vangiai ir kad lyčių lygybės kompetencijos ugdymo veikla nevykdoma plačiu mastu. Atrodo, kad daugiau noro mokytis yra tada, kai lyčių lygybės mokoma pagal konkrečius poreikius, mokymas tiesiogiai siejasi su mokomų asmenų kasdiniu darbu ir turima įrodymų, kad konkreti mokymo veikla yra veiksminga

Politinį įsipareigojimą mokyti lyčių lygybės kaip priemonę lyčių aspektui sėkmingai integruoti ES valstybėse narėse ir Kroatijoje

Lyčių lygybės mokymo programų rengimą paprastai koordinuoja nacionalinės sistemos

Daugumoje valstybių lyčių lygybės mokymo programų rengimą koordinuoja nacionalinės sistemos, tačiau kai kuriais atvejais, pavyzdžiui, Čekijoje ir Italijoje, atsakomybė už tai perduota ministerijoms arba regioninės valdžios (ar vietos savivaldos) institucijoms. Taikant šį metodą valdžios institucijos gali rengti poreikius atitinkantį lyčių lygybės mokymą, tačiau sunkiau centralizuotai rinkti informaciją apie atitinkamas programas ir veiklą bei jų įgyvendinimą. Kai kuriose valstybėse narėse lyčių lygybės mokymo paslaugas teikia nevyriausybiniai subjektai, pavyzdžiui, profesinės sąjungos ir mokslinių tyrimų institutai, tačiau tai yra specializuotas suinteresuotosioms grupėms skirtas mokymas.

Kai kuriose valstybėse narėse plėtoti lyčių lygybės mokymą sukliudė pasaulio ekonomikos krizė

Kalbinti suinteresuotieji subjektai nurodė kelias priežastis, dėl kurių politinėje darbotvarkėje lyčių lygybės mokymui neskiriama pakankamai dėmesio. Pasak jų, viena didžiausių problemų yra tai, kad lyčių lygybės mokymo veiklai nepakanka išteklių, kadangi lygybės strategijose arba veiksmų planuose išteklių lyčių lygybės mokymo programoms paprastai neskiriama. 2008 m. kilus pasaulio ekonomikos krizei, lyčių aspekto integravimo procesas sulėtėjo, todėl keliose valstybėse sumažėjo galimybių mokyti lyčių lygybės. Kai kuriose valstybėse manyta, kad lyčių aspekto integravimo politika yra prabangos dalykas, tinkamesnis ekonomikos klestėjimo, o ne nuosmukio metu. Pavyzdžiui, nors 2007 m. Airijos Moterų strategijoje buvo įsipareigota organizuoti lyčių lygybės mokymą ir integruoti lyčių aspektą, šie įsipareigojimai dėl biudžeto apribojimų neįvykdyti. Vis dėlto aiškių duomenų apie pasaulio ekonomikos krizės bendrą poveikį lyčių lygybės mokymui (jo biudžetams) neturima, nes trūksta duomenų apie tai, kiek išteklių lyčių lygybės mokymui valstybės narės skyrė iki krizės ir po jos.

Lyčių lygybės mokymo programos paprastai yra trumpalaikiai pavieniai mokymo moduliai, nors kai kuriose ES valstybėse narėse esama ir nuoseklus lyčių lygybės mokymo pavyzdžių

Lyčių lygybės mokymo užsiėmimai, be kelių išimčių, yra neprivalomi ir paprastai nepritaikyti konkrečioms politikos sritims, kuriose dirba šių užsiėmimų dalyviai. Bendro pobūdžio lyčių lygybės mokymu paprastai siekiama ugdyti konkrečių sričių politikos formuotojų sąmoningumą ir padėti jiems geriau suprasti įvairius savo srities lyčių lygybės ir lyčių aspekto integravimo klausimus. Sąmoningumui ugdyti dažniausiai naudojami trumpalaikiai pavieniai mokymo moduliai. Keliose valstybėse narėse nustatyta, kad lyčių lygybės reikia mokyti atsižvelgiant į konkrečius poreikius ar konkrečias problemas ir remiantis tinkamais gerosios patirties pavyzdžiais.

Kita vertus, yra įdomių pavyzdžių, kai organizuojamas poreikius atitinkantis ir pažangus mokymas, skirtas konkrečioms temoms ir darbo sritims. Pavyzdžiui, Ispanijos sveikatos sektoriaus specialistai rengia kelis lyčių lygybės mokymo modulius, apimančius sveikatos mokslinius tyrimus, visuomenės sveikatos priežiūros priemones ir lyčių aspekto integravimą į sveikatos politiką. Kitas pavyzdys žinomas Suomijoje: Vantos miestas parengė konkrečius poreikius atitinkančius lyčių aspekto integravimo metodus ir praktikos mokymus ir pagalbines priemones, susietas su lyčių aspekto integravimu į biudžeto sudarymo procesus.

Vis dėlto daugelyje valstybių tolesnių nei įvadinių lyčių lygybės mokymo kursų trūksta, nes organizacijų vadovai ir aukščiausio lygio politikai nėra pakankamai suinteresuoti juos rengti. Be to, mokyti lyčių lygybės pagal tvaresnę ir nuoseklesnę metodiką nepakanka lėšų. Taip pat neaišku, ar lyčių lygybės dėstytojai turi pakankamai žinių konkrečiomis temomis, kad galėtų parengti mokymo programas konkrečioms politikos sritims, ir ar pakanka mokymo išteklių, kad mokymo paslaugas užsakančios organizacijos galėtų rinktis savo konkretiems veiklos sektoriams pritaikytas mokymo programas.

Lyčių lygybės nuosekliai mokoma tik keliose ES valstybėse narėse. Daugumoje valstybių narių lyčių lygybės

mokymo veikla pradedama siekiant geriau integruoti lyčių aspektą, tačiau kai valstybėje nėra ryžtingos politikos arba teisinių įsipareigojimų tai daryti, tokia veikla paprastai yra ribota ir nesisteminga.

Daugumoje valstybių parengtas koks nors pagrindinis lyčių lygybės mokymo kursas, kurį turi išklausti į valstybės tarnybą priimami nauji darbuotojai pagal jiems skirtas įvadinės mokymo programas.

Liuksemburge parengtas privalomojo lyčių lygybės mokymo modulis

2011 m. balandžio mėn. Liuksemburge įvestas privalomojo lyčių lygybės mokymo modulis. Jis įtrauktas į naujų valstybės tarnautojų pirminio rengimo programą, kurią įgyvendina Nacionalinis viešojo administravimo institutas (INAP) kartu su Lygių galimybių ministerija. Šis mokymas susideda iš dviejų trijų valandų trukmės dalių. Siekiama mokomiems asmenims bendrais bruožais išdėstyti, kokiose srityse lyčių nelygybė tebėra išlikusi ir kokiomis priemonėmis galima spręsti šią problemą. Dalyvių atsiliepimai yra geri ir atrodo, kad šis mokymo modulis iš tiesų padeda ugdyti naujų darbuotojų sąmoningumą lyčių klausimais.

Lyčių lygybės mokymas Graikijoje pagal privalomojo socialinės politikos mokymo modulį

Nuo 2006 m. lyčių aspekto integravimas Graikijoje yra naujų valstybės tarnautojų privalomojo mokymo programos dalis. Nacionalinis viešojo administravimo ir vietos savivaldos centras (EKDDA) yra strateginė valstybės agentūra, kuriai pavesta mokyti ir šviesti viešojo sektoriaus darbuotojus. Lyčių aspekto integravimo kursai įtraukti į socialinės politikos mokymo modulį. EKDDA 2010–2011 m. veiklos ataskaitoje pažymima, kad šis centras per vienus metus koordinavo 145 įvairių socialinės politikos klausimų, įskaitant lyčių aspekto integravimą, programas, o mokymo veikloje dalyvavo 2 876 asmenys.

Kadangi lyčių aspekto integravimas yra viena būtinų ESF finansavimo skyrimo sąlygų, mokyti lyčių lygybės

paprastai siūloma asmenims, kurie dalyvauja įgyvendinant ES finansuojamas programas.

Lyčių lygybės agentūra prie ESF (Vokietija)

Vokietijos federalinė darbo ir socialinių reikalų ministerija 2009 m. kovo mėn. įsteigė Lyčių lygybės agentūrą prie ESF. Tai pagalbinė įstaiga, padedanti siekti lyčių lygybės tikslo kaip vieno iš Europos socialinio fondo (ESF) prioritetų. Ši agentūra įsteigta atsižvelgiant į tai, kad ankstesniu finansavimo laikotarpiu Vokietijos federalinėje ESF programoje trūko lyčių lygybės politikos ir lyčių aspekto integravimo priemonių. Ši agentūra yra privati organizacija, kurioje dirba keturi etatiniai lyčių klausimų ir ESF ekspertai (šios iniciatyvos pradininkai) ir trys nepriklausomi ekspertai – atitinkamos strategijos, darbo rinkos politikos ir lyčių lygybės biudžeto sudarymo specialistai. Agentūra užsibrėžė tikslą padėti ugdyti atsakingų veikėjų lyčių lygybės ir ESF įgūdžius ir kompetenciją, kuriuos jie gali perduoti kitiems. To siekdama ši organizacija vykdo konsultavimo, viešųjų ryšių ir tinklų kūrimo funkcijas.

Lyčių lygybės daugumoje valstybių paprastai mokoma tiesioginiuose seminaruose arba praktiniuose užsiėmimuose, o tarptautiniu ir ES lygmenimis dažniausiai mokoma internetu arba internetinio mokymo metodai derinami su tiesioginio mokymo metodais. Mokymo internetu modulius organizacijos dažniau renkasi dėl laiko trūkumo ir didelių atstumų. Nors yra išimčių, lyčių lygybės mokymas internetu dažniausiai yra įvadinio ir bendro pobūdžio. Pasak kai kurių respondentų, e. mokymosi nepakanka lyčių stereotipams ir problemoms visapusiškai suprasti, tačiau būta ir respondentų, maniusių, kad e. mokymas gali būti ne mažiau veiksmingas ar net veiksmingesnis negu įprasti mokymo būdai. Mokymo internetu ir tiesioginio mokymo kursų veiksmingumą reikia toliau tirti.

Kalbantis su lyčių lygybės dėstytojais ir politikos formuotojais sužinota, kad lyčių lygybės mokymą reikia grįsti praktiniais pavyzdžiais. Nepaisant to, mokymo programos kartais būna per daug abstrakčios ir neatitinka dalyvių poreikių, todėl naujai įgytas žinias sunku

pritaikyti kasdieniame darbe. Dėl to kai kurių valstybių lyčių lygybės dėstytojai ir politikos formuotojai teigė, kad reikia konkretesnių priemonių, tinkamų gerosios patirties pavyzdžių ir lyčių lygybės dėstytojų paramos konkrečioms projektams arba politikos sritims.

Išankstinis poreikių įvertinimas ir įtraukaus ir patirtinio mokymosi metodų, apimančių praktinius pavyzdžius iš dalyvių darbo patirties, taikymas gali padėti nustatyti ir patenkinti poreikį rengti konkretesnius mokymus.

Klausimas, kaip į mokymo programas įtraukti įvairovės aspektą, dar neišspręstas

Kai kurių valstybių narių lyčių lygybės dėstytojai pastaruosiu metu pradėjo į lyčių lygybės mokymo programas įtraukti platesnius požiūrius, kaip antai struktūrinių sankirtų (angl. intersectionality) ir įvairovės aspektus. Atrodo, kad akademinė bendruomenė ir lyčių lygybės dėstytojai šioms koncepcijoms dėmesį ėmė skirti todėl, kad pripažinta, jog nagrinėti lytį kaip vientisą analitinę kategoriją nesvarstant tikrovėje esamų nelygybės reiškinių (susijusių, pavyzdžiui, su tautybe, socialine klase ar lytine orientacija) gali būti per siaura. Tačiau, kadangi tai sudėtingos ir tarpusavyje susijusios teorinės sąvokos, į mokymo veiklą jas įtraukti sunku. Taip pat tebesiginčijama dėl to, kiek nagrinėjant šias sąvokas nuošalyje lieka lyčių lygybės problema. Teikti pirmenybę vienam asmens tapatybės aspektui, bet ne kitam, rizikinga, o lyčių aspekto integravimas gali būti priskirtas bendresnėms kovos su diskriminacija priemonėms. Svarbu užtikrinti, kad lyčių lygybės nebūtų mokoma pagal bendro pobūdžio metodiką „viena taisyklė visiems atvejams“ ir kad lyčių aspekto ir įvairovės aspekto integravimo siekiai nenustelbtų vienas kito⁴. Reikia toliau tirti, analizuoti ir svarstyti, kaip įvairovės aspektą įtraukti į mokymo programas.

⁴ Eveline, J., Bacchi, C., Binns, J. (2009 m.), Gender Mainstreaming versus Diversity Mainstreaming: Methodology as Emancipatory Politics (*Lyčių aspekto integravimas prieš įvairovės aspekto integravimą: metodika kaip emancipacijos politika*), Gender, Work and Organisation, t. 16, Nr. 2, 2009 m. kovo mėn.

Lyčių lygybės mokymo ištekliai dažnai yra bendro pobūdžio ir nepritaikyti konkrečioms politikos sritims

Svarstant lyčių lygybės mokymo kursų pobūdį svarbu pažymėti, kad dauguma lyčių lygybės mokymo išteklių yra bendro pobūdžio ir nepritaikyti konkrečioms politikos sritims. Kai kuriuos išteklius daugumoje valstybių narių galima rasti institucijų (ministerijų, lygybės įstaigų, tyrimų centrų) interneto svetainėse, tačiau šie ištekliai nėra sistemingai renkami ir skelbiami lyčių lygybės dėstytojams, tyrėjams bei politikos formuotojams.

Nustačius poreikį rinkti ir skleisti informaciją apie lyčių lygybės mokymą Europos Sąjungoje, atliekant šį tyrimą buvo kaupiamos valstybių narių ir visos ES bei tarptautinių organizacijų priemonės ir ištekliai. Šiuos išteklius galima rasti Instituto lyčių lygybės mokymo išteklių duomenų bazėje svetainėje <http://www.eige.europa.eu>. Joje pateikta tiek bendro pobūdžio, tiek konkrečioms, ypač užimtumo ir socialinių reikalų, švietimo, teisingumo, laisvės ir saugumo bei sveikatos sričių, poreikiams skirtos mokymo medžiagos. Yra ir labiau specializuotų išteklių konkrečioms (pavyzdžiui, lyčių statistikos, įgaliojimų ir sprendimų priėmimo) temomis, bet jų nėra daug. Instituto lyčių lygybės mokymo išteklių duomenų bazėje taip pat yra priemonių, kurios buvo parengtos dėstytojams rengti.

Mokymo integruoti lyčių aspektą pažanga ir naudingi ištekliai labai susiję su parama vystymuisi, todėl šie ištekliai sukaupti 27 ES valstybių narių užsienio reikalų ministerijose. Tam turėjo įtakos 1995 m. Pekine įvykusi ketvirtoji pasaulio moterų konferencija. Daugeliu atvejų lyčių aspekto integravimo strategijas kartu su lyčių lygybės mokymu bei praktinėmis priemonėmis ir ištekliais kiekvienam sektoriui pirmieji parengė užsienio reikalų ministerijų vystomojo bendradarbiavimo specialistai. Pavyzdžiui, Pasaulio lyčių lygybės ir klimato aljanso (*Global Gender and Climate Alliance*) partneriai parengė lyčių ir klimato kaitos klausimams skirtą mokymo vadovą⁵. Juo siekiama padėti politikos

⁵ *Tarptautinė gamtos apsaugos sąjunga (IUCN) ir kiti (2009 m.), Training manual on gender and climate change (Lyčių ir klimato kaitos problemos. Mokymo vadovas)*, http://cmsdata.iucn.org/downloads/eng_version_web_final_1.pdf

formuotojams ir klimato kaitą tiriantiems mokslininkams geriau suprasti su klimato kaita susijusias lyčių problemas ir skirti joms daugiau dėmesio. Tai praktinė priemonė, gerinanti politikų gebėjimą labiau atsižvelgti į lyčių aspektus rengiant klimato kaitos politiką ir strategijas.

Lyčių lygybės mokymo programos nėra nuosekliai vertinamos, nors turima kokybinių duomenų, kad jos padeda sėkmingai integruoti lyčių aspektą

Atliekant šį tyrimą paaiškėjo, kad daugumos iniciatyvų trūkumai susiję su lyčių lygybės mokymo rezultatais, mokymo aprėpties, įgyvendinimo ir veiksmingumo vertinimais. Kai kuriais atvejais įgyvendinant mokymo programas stebimas paties mokymo proceso poveikis (pavyzdžiui, mokytojų ar įgyvendintų mokymo programų skaičius) ir vertinamas mokymo veikloje dalyvavusių darbuotojų pasitenkinimas mokymo programa. Tačiau trūksta pastangų nuosekliai vertinti lyčių lygybės mokymo rezultatus ir poveikį organizacijoms, viešojo administravimo darbuotojų kasdieniam darbui ir ypač mokymo dalyvių elgesio pokyčiams. Atrodo, kad trūksta žinių, kaip nustatyti rodiklius ir įvertinti mokymo poveikį, todėl nepakanka duomenų apie mokymo veiksmingumą ir ilgalaikį poveikį politikai bei programoms, įskaitant organizacinius pokyčius arba naujai įgytų žinių pritaikymo darbo procesuose būdus.

Tyrimo grupė nustatė perspektyvios praktikos pavyzdžius (jie aprašyti išsamioje ataskaitoje ir konkrečių pavyzdžių tyrimuose), rodančius lyčių lygybės mokymo programų naudą. Konkretūs pavyzdžiai, atskleidžiantys lyčių lygybės mokymo (ir lyčių aspekto integravimo) naudą, gali padėti įrodyti politikams, koks svarbus, veiksmingas ir naudingas yra šis darbas.

Vienas tokių pavyzdžių yra Vantos miesto biudžeto sudarančių darbuotojų mokymas atlikti poveikio vertinimą pagal lytį (angl. *gender impact assessment*, GIA). Kalbant su suinteresuotaisiais žmonėmis sužinota, kad ši mokymo programa padėjo padidinti moterų ir vyrų lygybę tiek priimant sprendimus, tiek teikiant paslaugas. Ji taip pat labai sumažino (galima)

neigiamą politikos priemonių ir paslaugų poveikį kuriai nors lyčiai.

Vantos mieste (Suomija) atlikto poveikio vertinimo pagal lytį rezultatai, susiję su lyčių lygybe

Įgyvendinant poveikio vertinimo pagal lytį mokymo programą Vantos mieste socialinės apsaugos ir sveikatos priežiūros sektoriuje atliktas poveikio vertinimas pagal lytį, kuris atskleidė, kad Vantos miesto moterys, piktnaudžiaujančios neteisėtomis narkotinėmis medžiagomis, nesikreipia į reabilitacijos tarnybas, nes nenori viešai pripažinti savo priklausomybės nuo narkotikų (dėl socialinės stigmatos ir kitų priežasčių). Tai sužinojusi miesto sveikatos priežiūros ir socialinės apsaugos tarnyba pradėjo teikti paslaugą nuo narkotikų priklausomoms moterims: joms nebereikia vykti į reabilitacijos įstaigą, nes pagalba joms teikiama namuose. Šia paslauga pradėjo naudotis daugiau moterų, taip pat nustatyta, kad teikti tokias paslaugas namuose, o ne reabilitacijos įstaigoje, yra pigiau. Tai rodo, kad mokymo atlikti poveikio vertinimą pagal lytį ir integruoti lyčių aspektą rezultatai gali būti naudingi ir piliečiams, ir valdžios institucijoms.

Tačiau būtina atlikti tolesnius tyrimus ir nustatyti, kiek lyčių lygybės mokymas padeda keisti padėtį politikos ir programų įgyvendinimo lygmenimis.

Lyčių lygybės dėstytojų žinios, įgūdžiai ir kompetencija smarkiai skiriasi

Iš to, kad atsirado lyčių lygybės dėstytojo profesija, galima spręsti, jog vis plačiau pripažįstama, kad lyčių aspekto integravimas yra viena pagrindinių priemonių siekiant lyčių lygybės ES ir tarptautiniu mastu. Lyčių lygybės dėstytojai laikomi svarbiausiais veikėjais rengiant lyčių lygybės mokymo programas. Jie padeda ugdyti politikos formuotojų įgūdžius ir gebėjimą integruoti lyčių aspektą į politinį procesą. Tačiau kalbant su suinteresuotaisiais žmonėmis ir politikos formuotojais paaiškėjo, kad kai kurioms mokymo paslaugas užsakančioms institucijoms sunku

rasti dėstytojų, turinčių reikiamų metodinių įgūdžių ir dalykinių žinių, kad galėtų parengti savo politikos kryptims pritaikytą mokymo kursą.

Atsižvelgdama į šį poreikį tyrimo grupė parengė ir Instituto svetainėje paskelbė Europos Sąjungos ir Kroatijos lyčių lygybės dėstytojų ir mokymo organizacijų duomenų bazę. Šioje duomenų bazėje galima rasti lyčių lygybės dėstytojų, Europoje dėstančių įvairiomis metodikomis ir temomis. Mokymo paslaugas užsakančioms institucijoms ši duomenų bazė padės susirasti reikiamą patirtį turintį dėstytoją, dirbantį jų politikos srityje.

Iš šioje duomenų bazėje surinktos informacijos aišku, kad lyčių lygybės dėstytojai dirba labai įvairiuose sektoriuose. Dauguma jų susiję su privačiomis įmonėmis, pilietinės visuomenės organizacijomis ar universitetais. Kai kurie jų yra nepriklausomi konsultantai. Dauguma dėstytojų, pateikusių informaciją apie savo kvalifikaciją, turi bent aukštesnįjį išsilavinimą. Dėstytojų kvalifikacija labai įvairi. Kvalifikaciją, žinias ir patirtį dėstytojai įgyja labai įvairiais mokymosi būdais. Šiuos skirtumus lemia tai, kad nėra visuotinai suderintų lyčių lygybės mokymo kokybės standartų.

Savo profesinei veiklai lyčių lygybės dėstytojai pasitelkia įvairius įgūdžius, kuriuos galima priskirti dvidešimčiai nustatytų kompetencijos sričių. Populiariausias jų yra lyčių aspekto analizė, moksliniai tyrimai, statistika ir rodikliai, priemonių rengimas, poveikio vertinimas pagal lytį, lyčių aspekto integravimas į biudžeto sudarymo procesus, projektų planavimas, politikos formavimas ir reformos, stebėjimas ir vertinimas. Be to, dėstytojai dirba labai įvairiose politikos srityse, dažniausiai švietimo ir mokymo, užimtumo ir socialinių reikalų, lyčių lygybės, kovos su smurtu ir lyčių stereotipais.

Norint užtikrinti kokybę reikia standartizuoti mokymo programas

Lyčių lygybės mokymo literatūros šaltiniuose minima daugybė įvairių lyčių lygybės dėstytojams reikalingų įgūdžių ir kompetencijų, tačiau nėra nustatyta, kokia turi būti lyčių lygybės dėstytojų kvalifikacija, ir nėra visuotinai priimtų lyčių lygybės mokymo kursų turinio ir mokymo programų standartų. Stengiamasi apibendrinti lyčių lygybės dėstytojų įgūdžius, kompetencijas

bei patirtį ir nustatyti kokybės standartus (pavyzdžiui, Austrijoje, Vokietijoje, Lenkijoje ir tarptautiniu lygmeniu). Taip pat yra dėstytojams skirtų išteklių ir priemonių, galinčių pagerinti mokymo kokybę. Vis dėlto į klausimą, ar reikia (ir ar įmanoma) nustatyti kokybės standartus arba minimalius reikalavimus, dar neatsakyta. Toliau pateikiame pagrindinių lyčių lygybės dėstytojo kompetencijų pavyzdį.

Pagrindinės lyčių lygybės dėstytojo kompetencijos

Pagrindinės sėkmingam darbui reikalingos lyčių lygybės dėstytojo kompetencijos yra:

- socialinių procesų, grupių dinamikos, įtraukties ir atskirties mechanizmų išmanymas;
- lyderystės ir valdymo reikšmės supratimas; ir
- asmeninis įvairovės aspekto vertinimo suvokimas.

Teorijos, praktikos ir kokybės standartų žinynas lyčių lygybės srities darbuotojams.

Lyčių lygybės darbuotojų tobulinimosi programa, projektas *GemTrEx*

Paskelbta Instituto lyčių lygybės mokymo išteklių duomenų bazėje <http://www.eige.europa.eu>

Dirbant specialistų bendruomenėse galima sėkmingai dalytis žiniomis ir teikti kokybiškesnes mokymo paslaugas visoje Europoje

Tyrimo duomenimis, bendradarbiaudamos specialistų bendruomenėse (angl. communities of practice) įvairios lyčių lygybės dėstytojų grupės gali gilinti ir perduoti kitiems savo žinias ir jomis dalytis, taip pat jas skelbti ir derinti prie tikslinės auditorijos (privatų asmenų, ekspertų, politikų ir įvairių sričių specialistų) poreikių. Tyrimas taip pat rodo, kad tokia veikla labai domimasi ir kad ji labai reikalinga. Specialistų bendruomenės galėtų visų pirma spręsti ankstesniais šios srities tyrimais nustatytus itin sudėtingus lyčių lygybės mokymo klausimus, būtent: kaip įveikti pasipriešinimą lyčių lygybės mokymui, derinti teoriją su praktika, rengti pažengusiems skirtus mokymo užsiėmimus,

akredituoti ir atestuoti lyčių lygybės srities specialistų darbą. Be to, bendradarbiavimas lyčių lygybės dėstytojams gali padėti įveikti savo nenorą dalytis savo darbo priemonėmis ir metodikomis su kitais. Sėkmingai kartu

mokyti specialistų bendruomenėse labiausiai gali kliudyti kalbos nemokėjimas, kartais – dalytis žiniomis skatinančios kultūros stoka ir sunkumai vertinant poveikį politiniam procesui.

Išvados ir rekomendacijos

Paversti lyčių lygybės mokymą strateginiu prioritetu

Nors lyčių aspekto integravimo klausimas nuo 1995 m. yra tarptautinėje ir Europos politinėje darbotvarkėje, praktikoje lyčių aspektas integruojamas gana lėtai ir nenuosekliai, o reikiamų gebėjimų ir žinių trūksta visoje ES. Daugelyje nacionalinės politikos dokumentų nepakankamai pripažįstama, kad norint sėkmingai integruoti lyčių aspektą būtina stiprinti gebėjimus, todėl, nepaisant kelių svarbių išimčių, galimybės mokyti lyčių lygybės apskritai yra ribotos, jas dar labiau mažina dėmesys kitiems prioritetams, lėšų trūkumas ir politinės kliūtys. Griežtos taupymo priemonės kai kuriose valstybėse narėse gali trukdyti daryti pažangą ir sėkmingai integruoti lyčių aspektą.

Atrodo, kad daugeliui valstybių narių reikia stiprinti politinėse programose nustatomą įsipareigojimą organizuoti lyčių lygybės mokymą ir ryžtingiau jį vykdyti. Praktikoje tvirčiau įsipareigojus mokyti lyčių lygybės galima labiau tobulinti šio mokymo metodus.

Mokymo programų pritaikymas – metodas, padėsiantis atversti naują lapą lyčių lygybės mokymo procese?

Šiuo metu visoje ES lyčių lygybės mokymo priemonių ir išteklių yra daug ir įvairių, tačiau susirūpinti verčia tai, kad dauguma tokio mokymo užsiėmimų yra neprivalomi ir nesistemiški, o jo plėtotė nepakankamai stebima ir vertinama. Dažniausiai nieko nežinoma apie dalyvavimą mokymo veikloje, jos rezultatus ir poveikį. Iš tyrimų duomenų galima spręsti, kad, siekiant kuo naudingesnio lyčių lygybės mokymo, bendro pobūdžio mokymas turi būti papildomas nuodugnesniu konkrečioms projektams arba politikos sritims tinkamu

mokymu. Siekiant pereiti prie konkrečius poreikius atitinkančio ir veiksmingo mokymo, kad šios pastangos galėtų daryti didesnę įtaką politikos formavimui ir programų įgyvendinimui, reikėtų naudotis praktiniais pavyzdžiais ir konkrečiomis priemonėmis, remiantis įtraukiu ir patirtiniu mokymusi bei sistemingai vertinant veiksmingumą, nustatyti veiksmingos patirties pavyzdžius.

Įtraukiant į politiką įvairovės ir struktūrinių sankirtų koncepcijas, jas reikia įtraukti ir į lyčių lygybės mokymą. Tačiau ši sritis toli gražu nėra aiškiai apibrėžta ir reikia toliau svarstyti, analizuoti ir tirti, kaip įvairovės aspektą įtraukti į mokymo programas.

Mokymo kokybės standartų nustatymas

Tyrimo duomenimis, lyčių lygybės dėstytojų išsilavinimas ir profesinės kvalifikacijos labai nevienodos. Be to, ES lyčių lygybės dėstytojų kompetencijos sritys taip pat labai įvairios; dauguma jų dirba tam tikrose srityse (kaip antai švietimo ir mokymo, užimtumo ir socialinių reikalų) ir tai gali reikšti, kad nelygybę pirmiausia siekiama panaikinti tam tikrose politikos srityse. Galima manyti, kad tie skirtumai padeda tenkinti mokymo poreikius ir kad jie padėjo sukurti gana didelį ir įvairių lyčių lygybės mokymo specialistų „paslaugų sektorių“; kita vertus, turima duomenų, kad nesant bendrų kriterijų ar minimalių reikalavimų, skirtų kompetencijai lyčių klausimais vertinti, gali sumažėti lyčių aspekto integravimo poveikis.

sumažėti lyčių aspekto integravimo poveikis.

Be to, lyčių lygybės mokymo paslaugas užsakančioms institucijoms ir organizacijoms paprastai trūksta pagalbinių priemonių, padedančių nuspręsti, koks mokymas joms būtų naudingiausias, ir gairių, kaip rasti ir

išsirinkti kokybiškas mokymo paslaugas. Todėl, siekiant skatinti integruojant lyčių aspektą efektyviai naudoti žmogiškuosius ir finansinius išteklius, reikia toliau tirti praktinius lyčių lygybės mokymo ir dėstytojų darbo kokybės standartus. Atliekant tyrimą nustatyta, kad reikia nustatyti dėstytojų įgūdžius ir kompetencijas, rengti lyčių lygybės dėstytojų mokymus ir standartizuoti mokymo turinį, metodiką ir vertinimą.

Kai kurios valstybės narės jau sėkmingai nustatė kai kuriuos lyčių lygybės mokymo ir susijusių paslaugų standartus. Jų pasiekimais galima remtis skleidžiant įgytą patirtį visoje ES. Tai padėtų gauti maksimalią naudą ir suteiktų galimybę iš pat pradžių nustatyti suderintus standartus.

Tolesni veiksmai

Sprendžiant aprašytas problemas reikia apsvarstyti galimybes imtis veiksmų šiose srityse:

- dalytis žiniomis apie veiksmingus metodus ir atitinkama patirtimi įvairiose politikos srityse ir lyčių lygybės dėstytojams ir ekspertams taikyti įtraukaus bei patirtinio mokymosi metodus;
- užmezgant lyčių lygybės dėstytojų, mokslininkų tyrėjų ir politikos formuotojų ryšius prisidėti prie diskusijos apie ES lyčių lygybės mokymo kokybės bendruosius standartus;
- tęsti lyčių lygybės mokymo programų ir išteklių vertinimo standartų nustatymo darbą;
- lyčių aspekto integravimui reikalingų gebėjimų stiprinimą siekti iš dalies įtraukti į institucijų struktūras ir darbą. Lyčių lygybės mokymas turi būti svarstomas ir planuojamas pagal bendrą gebėjimų stiprinimo strategiją, kurioje būtina numatyti po mokymų taikomas tolesnes priemones, stebėsenos sistemas ir pokyčius organizacijoje;
- remti ir skatinti dėstytojų rengimą. Daugiau dėmesio reikia skirti poreikiui kurti ES lyčių lygybės dėstytojų kvalifikacijos (atestavimo) sistemą ir galbūt parengti lyčių lygybės dėstytojų ES mokymo programą;
- skatinti dialogą apie tai, kaip į lyčių lygybės mokymo programas įtraukti įvairovės ir struktūrinių sąveikų aspektus, toliau tirti šią sritį ir skleisti šios srities tyrimais nustatytus faktus bei sukurtas priemones;
- tirti lyčių lygybės mokymo naudą ir informuoti apie ją;
- toliau kaupti lyčių lygybės mokymo priemones ir metodus, kuriais sėkmingai tenkinami suinteresuotųjų subjektų poreikiai ir sprendžiamos jų darbui būdingos lyčių aspekto integravimo problemos.

www.eige.europa.eu

Instituto svetainėje (<http://www.eige.europa.eu>) paskelbta daugiau šio tyrimo rezultatų:

- apžvalginio tyrimo galutinė ataskaita;
- padėties 27 ES valstybėse narėse ir Kroatijoje aprašymai;
- penki informaciniai leidiniai;
- internetu vykusių diskusijų ir svarstymų apžvalga;
- Instituto lyčių lygybės dėstytojų ir lyčių lygybės mokymo organizacijų duomenų bazė;
- Instituto lyčių lygybės mokymo išteklių duomenų bazė.

ISBN 978-92-9218-208-3

9 789292 182083

